

PHÂN VẬN GÓI KÍCH CẦU THỨ HAI VÀ NỖ LO BẤT ỔN KINH TẾ VĨ MÔ

KIM ANH

Sau gần 1 năm triển khai gói kích cầu thứ nhất đã mang lại cho nền kinh tế Việt Nam kết quả phát triển kinh tế tương đối lạc quan. Tuy nhiên, trong quá trình triển khai chính sách HTLS trị giá 17.000 tỷ đồng cho các DN, cá nhân vay đã dẫn đi đến hồi kết. Trước tình hình đó nhiều chuyên gia kinh tế lo ngại nền kinh tế tuy có dấu hiệu hồi phục nhưng chưa đủ sức trở lại đà tăng trưởng như trước thời kỳ suy thoái và đề nghị Chính phủ nên có gói kích cầu tiếp theo để giúp các DN không bị "sốc"...

Nên hay không nên đưa ra gói kích cầu thứ hai

Theo các chuyên gia trong nước và các tổ chức tài chính quốc tế đánh giá cao gói kích cầu kinh tế thứ nhất của Chính phủ đã giúp nền kinh tế vượt qua suy giảm và Việt Nam trở thành một trong số ít những nước trên thế giới giữ được mức tăng trưởng dương. Tuy nhiên, đang có những quan điểm khác nhau về gói kích thích kinh tế thứ hai nếu có: Quan điểm thứ nhất cho rằng nên lựa chọn một hình thức kích thích khác thông qua việc dùng các biện pháp HTLS ngắn hạn, tiếp tục các chính sách HTLS trung và dài hạn, còn nhóm ý kiến thứ hai cho rằng nên dừng hẳn việc thực hiện kích thích kinh tế vì hiện nay đã có những biểu hiện liên quan cho thấy gói kích thích đã tạo ra áp lực lên chính sách tiền tệ và tài khóa.

Ông Lê Đức Thủy Chủ tịch ủy ban giám sát Tài chính Quốc gia khi trả lời báo giới quan điểm về gói kích cầu thứ hai cho biết: Theo tôi, vẫn cần thêm một gói "đệm" nữa nhằm giúp nền kinh tế "hạ cánh mềm". Các DN sẽ rất hụt hẫng nếu đột ngột mất đi khoản HTLS 4% sau ngày 31/12 tới đây. Có thêm một gói kích cầu giúp kinh tế dần trở lại với trạng thái bình thường, thể hiện ổn định của chính sách vĩ mô sẽ củng cố niềm tin này. Còn Ông Lê Xuân Nghĩa Phó Chủ tịch

ủy ban giám sát Tài chính Quốc gia đồng tính với quan điểm trên nhưng đề xuất nên kéo dài thời gian có thể là 6 tháng, HTLS từ 4% cho đến hết quý 2/2010 xuống 0%.

Ngược lại với quan điểm trên, khi trao đổi với VnEconomy, Chủ nhiệm ủy ban Kinh tế Quốc hội Hà Văn Hiến cho rằng: có một số ý kiến nên kéo dài gói kích cầu HTLS 4%, hay có người gọi là một gói kích cầu đệm, vì lo ngại DN bị "sốc", theo ông Hiến khi Chính phủ đưa ra gói kích cầu HTLS này đã có định hạn cụ thể. Còn Ông Đinh Văn Nhã, Phó chủ nhiệm Ủy ban Tài chính - ngân sách của Quốc hội cho rằng nên dùng biện pháp hỗ trợ ngắn hạn, hỗ trợ vốn vay lưu động nhưng nên kéo dài các biện pháp HTLS trung và dài hạn đến hết 30/6/2010.

Tiến sĩ Trần Đình Thiên - Viện trưởng Viện Kinh tế Việt Nam sau khi đưa ra luận cứ về gói kích cầu thứ hai, theo ông Thiên có vẻ như nền kinh tế không nhất thiết phải tiếp tục kích cầu trong năm 2010.

Giám đốc Ngân hàng Phát triển châu Á (ADB) tại Việt Nam, Ông Ayumi Konishi, phân tích kích cầu luôn đi liền với nỗi lo lạm phát và theo ông NHNN đã lạm dụng khi thể hiện sự lo ngại về sự quay trở lại của lạm phát. Có thể thấy kinh tế thế giới đang dần hồi phục, như vậy cũng đồng nghĩa với việc giá cả các mặt hàng cơ bản sẽ tăng trở lại và điều này sẽ gây thêm áp lực lạm phát đối với kinh tế Việt Nam. Sự phục hồi kinh tế thế giới cũng có thể thúc đẩy nhu cầu đối với hàng xuất khẩu của Việt Nam tăng trở lại, vốn đầu tư nước ngoài vào Việt Nam cũng tăng lên, kéo theo rủi ro lạm phát lớn hơn; theo ông Konishi, nếu Chính phủ Việt Nam có gói kích cầu thứ hai thì cần thu hẹp gói này.

Còn bà Victoria Kwakwa, Giám đốc Ngân hàng Thế giới tại Việt Nam (WB), cho biết kinh tế thế giới đã "gượng dậy" nhưng các nước vẫn

đang có những giải pháp tiếp tục hỗ trợ nền kinh tế của họ. Còn đối với Việt Nam, hiện nay là thời điểm phù hợp để đánh giá lại hiệu quả của gói kích cầu thứ nhất. Từ đó mới quyết định nên hay không nên có gói kích cầu thứ hai và những mục tiêu dài hạn khác.

Những dấu hiệu bất ổn kinh tế vĩ mô

Về tình hình kinh tế xã hội 9 tháng đầu năm Chính phủ nhận định: mặc dù chịu tác động trực tiếp của khủng hoảng tài chính và suy giảm kinh tế toàn cầu, nhưng nền kinh tế nước ta không bị rơi vào suy thoái. Tốc độ tăng trưởng kinh tế quý sau tăng cao hơn quý trước. 9 tháng năm 2009 tăng trưởng kinh tế 4,56%. Tốc độ tăng chỉ số giá tiêu dùng được kiểm chế ở mức thấp. Thời gian tới kinh tế trong nước còn gặp nhiều khó khăn, thách thức do tốc độ tăng trưởng còn ở mức thấp, xuất khẩu giảm và khả năng chậm được cải thiện, tổng phương tiện thanh toán và tăng trưởng tín dụng cao.

Tuy nhiên, những diễn biến không mong muốn và một số chỉ tiêu kinh tế vĩ mô 9 tháng đầu năm 2009 cho thấy đã xuất hiện những *dấu hiệu gây bất ổn kinh tế vĩ mô* cần được quan tâm, đó là:

Thứ nhất, tổng kim ngạch xuất khẩu giảm 14,3%, tổng kim ngạch nhập khẩu giảm 25,2%, khách quốc tế đến Việt Nam giảm 16%, chỉ số giá tiêu dùng so với cùng kỳ năm trước tăng 7,64%;

Thứ hai, tổng thu ngân sách 9 tháng đã đạt 74% dự toán, bằng 91%, tức chỉ giảm 9% so với cùng kỳ năm 2008, tổng chi ngân sách 9 tháng đạt 71,2% dự toán, bằng 104,3% mức thực hiện cùng kỳ năm 2008.

Thứ ba, các chỉ tiêu về tín dụng tiền tệ 9 tháng đầu năm 2009 như: tăng trưởng tín dụng khoảng 28%, sắp hết chỉ tiêu dự định dành cho cả năm 2009 là 30%, vốn huy động tăng khoảng 22,45% thấp hơn tăng trưởng tín dụng, tổng phương tiện

thanh toán ước tăng khoảng 21,69% tuy chưa đạt mức dự kiến của NHNN là tăng 30% nhưng cao hơn so với năm 2008 là 21%,

Thứ tư, bội chi ngân sách đã lên cao, ước đạt tỷ lệ 6,9% trong năm 2009; nợ Chính phủ tăng mạnh, tiến dần tới ngưỡng mất an toàn: năm nay ước lên tới 40% GDP (năm 2008, bằng 36,5% GDP) và năm 2010 dự kiến lên tới 44% GDP. Tỷ lệ bội chi 6,9% mà Chính phủ ước tính đó chưa bao gồm số chi từ nguồn vay trái phiếu của Chính phủ, của các khoản Chính phủ vay nước ngoài về và cho DN nhà nước vay lại.

Các thành viên Ủy ban Tài chính ngân sách tỏ ý lo ngại về tính hiệu quả của nhiều chương trình. Theo nhận định của Bộ Kế hoạch và Đầu tư, nhiều dự án đầu tư được đánh giá là không cao, gây lãng phí vốn đầu tư, làm giảm hiệu quả đầu tư và thậm chí không còn đạt hiệu quả đầu tư như mục tiêu đặt ra". Còn Bộ Tài chính, trong một báo cáo về tình hình thực hiện luật Thực hành tiết kiệm, chống lãng phí cũng nêu, nhiều DN sử dụng vốn đầu tư hỗ trợ của Nhà nước không phát huy được hiệu quả. Báo cáo tổng hợp về kết quả kiểm toán tại hàng chục Bộ, ngành, 23 tập đoàn, tổng công ty mới được công bố của Kiểm toán Nhà nước cũng liệt kê hàng trăm công trình, dự án đầu tư bằng vốn ngân sách kém hiệu quả, gây lãng phí, thất thoát hàng ngàn tỷ đồng do tình trạng thiếu trách nhiệm, làm sai các trình tự, thủ tục xây dựng cơ bản, bỏ dở đầu tư hoặc hoàn thành nhưng không sử dụng...

Sau khi thẩm tra dự toán NSNN năm 2009 do Chính phủ trình, Ủy ban Tài chính và ngân sách của Quốc hội cho biết: tình trạng gia tăng các dự án mà thủ tục đầu tư chưa đảm bảo, nhiều công trình dở dang, chuyển tiếp kéo dài... bộc lộ sự dãn trải trong đầu tư xây dựng cơ bản.

Trước những diễn biến bất lợi đó, Ông Tai Hui, Trưởng bộ phận nghiên cứu của NH Standard Chartered

cũng nhận định Việt Nam có khả năng sẽ phải đối mặt với hai vấn đề lớn trong thời gian tới: Thứ nhất là thâm hụt thương mại dự báo, tổng thâm hụt năm nay có thể lên tới 11 tỷ USD. Thứ hai là dù lạm phát vẫn được kiểm soát tốt, vẫn có những lo ngại về nguy cơ giá cả hàng hóa tăng cao do chính sách nới lỏng tiền tệ.

Phải lấy ổn định kinh tế vĩ mô làm trọng

Đó là quan điểm của Ông Võ Trí Thành - Phó viện trưởng Viện Nghiên cứu quản lý kinh tế Trung ương trước dấu hiệu bất ổn của kinh tế vĩ mô. Theo lý giải của ông Thành, so với nhiều nước, kinh tế Việt Nam rơi vào tình trạng éo le ở chỗ chúng ta còn nhiều việc cần giải quyết để ổn định kinh tế vĩ mô, các rủi ro còn lớn như lạm phát cao hơn, thâm hụt cán cân thanh toán nhiều hơn, thâm hụt ngân sách cao hơn, gói kích cầu cao; trong khi nguồn lực lại hạn chế. Những tháng còn lại của năm 2009 vẫn còn đầy khó khăn. Lạm phát tuy giảm nhưng cán cân kinh tế vẫn còn có vấn đề, giải pháp quan trọng nhất vẫn là ổn định kinh tế vĩ mô.

Theo ông Bingham - trưởng đại diện IMF tại Việt Nam cho hay, để ổn định kinh tế vĩ mô và phát triển bền vững, Việt Nam không nên quá tăng trưởng nhằm tránh tạo ra áp lực lên cán cân thanh toán quốc tế và gây nguy cơ tái lạm phát. Chính phủ cần tiếp tục theo đuổi các cải cách nhằm tái cấu trúc nền kinh tế và cải thiện tính cạnh tranh để chiếm được lợi thế khi kinh tế toàn cầu hồi phục.

Còn theo Ông Nguyễn Xuân Phúc - Bộ trưởng - Chủ nhiệm Văn phòng Chính phủ cho biết: Chính phủ đang xem xét, cân nhắc kỹ lưỡng về gói kích cầu tiếp theo. Bộ trưởng Phúc cho biết Chính phủ đang tiếp tục tham vấn ý kiến của các chuyên gia, nhà khoa học, các tổ chức kinh tế trong nước và quốc tế về gói kích cầu tiếp theo, có hay không sẽ được Chính phủ đưa ra trong phiên họp Chính phủ vào cuối tháng 10. □